

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési árak:
Egész évre 14 frt., fél évre 7 frt., negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65. szám
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnepnap után is.

II. év.

Budapest, 1898, hétfő, február 14-én.

45. szám.

Az erélyes kéz.

Az érdeklődés középpontjában ma is a Darányi beszéde van s azok a rendszabályok, amelyekkel a kormány a szabólesi munkás-zendülés ellen sikra szállani készül. A rendszabályok ellen komolyabb kifogás nem igen emelkedett, ha nem az, hogy nem is eléggé erélyesek. Mert esudalato-keppén a közvélemény pártkülönbség nélkül messzebb is hajlandó volna elmenni, semmint a kormány. A statárium és a kivételes rendszabályok, az idők fordultával és különösen a fenyegető hajjal szemben, megszüntek olyan ijesztők lenni és aki ma a közvéleményt megfigyeli, nem tagadhatja, hogy a kivételes rendszabályok életbe léptetése ma nem volna olyan erímen, amely miatt a kormány keményebb támadásoknak volna kitéve.

Mindazonáltal kétségtelen, hogy az ország kettős örömmel nézné, ha a kormány kivételes rendszabályok igénybe vételére nélkül a meglévő törvények keretében is el tudná fojtani a szociálista zendüléseket. Mert a végén a törvényeket mégis mindenki respektálni szeretné; a kivételes rendszabályok nem jelentenek egészséges viszonyokat. Hogy a szabólesi földosztók lázadásra készülnek, az is csak olyan meglévelyedés, amelynek elfojtására a meglévő törvényekben is kell arcumnak lennie. Csak meg kell keresni. Akárhogy ösztökélne tehát még az ellenzék is kivételes rendszabályokra, a kormány a meglévő törvényekben való hitet és bizalmat erősíti, amikor azt bizonyítja, hogy még az ilyen nagy bajok ellen is kellő védelmet tudnak nyújtani. Meg kell tehát mondani, hogy a Darányi beszéde ilyen szempontból széles körökben tette a legjobb hatást.

Hisszük is, hogy a kormány a kilátásba helyezett eszközökkel el fogja fojtani a szabólesi zendülést. Hisszük ezt akkor is, ha nem titkolhatjuk, hogy a szabólesi mozgalom, az újabb tudósítások szerint, egészen misztikus keretek között jelenkezik és az izgatók a lázító tanokat szinte vallásos czeremóniák közt terjesztik, ami kétségtelenül hatásos mód, hogy az egyszerű munkásemberek a fanatizmusig menő makacssággal higgyenek a lázító tanokban. Mert ma már bizonyos, hogy az izgatók nem érik be tanaiknak írásos vagy szóbeli terjesztésével, hanem vallásos czeremóniák közt meg is eskettetik a fogékony munkást e tanok megtartására. Minden tan jobban hat, ha czeremóniák támogatják s épen azért az izgatók sem tartózkodnak, hogy még a vallásos formulák segítségével is támogassák munkájukat. Ez magyarázza meg a szabólesi zendülés fanatikus karakterét is. De azért erős a hitünk — s az utolsó órák eseményei mintha már igazolnák is — hogy a mozgalmat kivételes rendszabályok nélkül is el lehet majd fojtani.

A mai vasárnapi napon különben már megmutatkozott az erélyesebb kéz hatása s a szociálista manifesztációk nem fajultak el annyira, ahogy tartani lehetett.

Egyébként a szabólesi események sem szoríthatók egészen háttérbe a miniszterelnök bécsi utazásának jelentőségét. Nem tartjuk valószínűnek, amit kalandos híresztelések el szeretnének hitetni, hogy a miniszterelnök a községi- és egyéb helynevekről szóló javaslat szentesítésének megsürgtetése miatt utazott volna fel Bécsbe. Ez a javaslat csak az imént került ki az összeegyeztető bizottság retor-tájából és szentesítése távolról sem szorul sürgetésre; — de a kiegyezési tárgyalások a budget-vita dacára sem alusznak és nagyon valószínű, hogy báró Bánffy Dezső ezért volt Bécsben. Azonkívül, a bécsi jelentések szerint, báró Bánffy Dezső szombaton délelőtt báró Gautsch Pállal is hosszabban értekezett, ami arra enged következtetni, hogy a Reichsrath összehívása és a kiegyezési javaslatoknak a két törvényhozás elé terjesztése is szóba került. Már pedig ez maga is megokolhatja a miniszterelnök bécsi utazását, nem kell szükségképen a községi és helynevekről szóló javaslat szentesítésére gondolni, aminek akadálya legfőképpen a nemzetiségek fantáziájában van.

POLITIKAI HIREK.

A képviselőháznak délelőtt tíz órakor ülése van.

Közös miniszteri tanácskozás. Bécsi tudósítók telefonozza: A király elnöklése alatt ma közös miniszteri tanácskozás volt, amelyben mindkét miniszterelnök résztvett. Délután báró Gautsch osztrák miniszterelnök elnöklése alatt osztrák minisztertanács volt. — Itt megemlítjük, hogy felhivatalosan megczafolják azokat a bécsi híreket, mintha tegnap a Hofburgban ő Felsége elnöklése alatt közös miniszteri tanácskozások lettek volna. Ily tanácskozások tegnap egyáltalán nem voltak.

A szegedi választás. Szegedről táviratozzák, hogy Lázár György helyettes polgármester, a szabadelvű párt képviselőjelöltje, ma délelőtt 11 órakor mondotta a Tisza-szálló nagyteremben programbeszédét. Az óriási terem zsúfolva volt választópolgársággal, akik Lázár beszédét nagy tetszéssel és lelkes éljenzéssel fogadták. Este a képviselőjelölt tiszteletére diszvacsera volt. Ugyancsak ma mondotta el programbeszédét Dienes Márton, a függetlenségi párt képviselőjelöltje is. Kivüle Jasth Gyula és Hentaller Lajos is beszélt.

KÜLFÖLD.

Az osztrák ellenzék győzelme. A Wiener Zeitung — mint nekünk Bécsből jelentik — lovag Freiberg osztályfőnöknek, a belügyi miniszterium sajtóügyi osztálya főnökének, állásától való fölmentését közli. Tudvalevőleg az osztrák ellenzéki pártok bizonyos követelményeket állítottak föl, amelyekből a normális parlamenti tevékenységet tették függővé; e követelmények közt lovag Halban irodai igazgató és lovag Freiberg osztályfőnöknek állásától való fölmentése is volt. lovag Halban hosszabb szabadságot kért, amelyről, hír szerint, sohasem fog visszatérni előbbi állására, lovag Freiberg fölmentését pedig a mai hivatalos lap közli.

Zola pöre.

(Tavirai feladás.)

A mai nap, dacára a Zola-ellenes lapok izgatásainak, egészen este 7 óráig, egyes diákok apró tünteléseit nem számítva, nyugodtan folyt le. Blanc rendőrprefect a kormány megbízásából a legnagyobb előkészületeket tette a közrend föntartására.

A prefect kijelentette, hogy semmiféle diák-csoportosulásokat meg nem enged. Főleg a lycéumi diákok a fővezetői az utcai tüntetéseknél, amint is a prefect a csoportosulásoknál ezeket elfogatja és lehetőleg sok ideig elzárva tartja, hogy egy kissé észre térjenek. Ez az eljárás csakugyan alkalmas arra, hogy a botrányok vezetőit egy időre ártalmatlanná tegye. Ma az összes kaszárnyákban minden eshetőségre elkészülve konzignálva volt az egész katonaság.

Loquon képviselő a tegnapi kamaraiülés alatt benutaltta Barthou miniszternek Bernheim gyárost, akinek telepét pénteken este a eső-cselek kövel megdobálta. A gyáros azt mondta a miniszternek, ha a kormány nem véteti meg gyárát, becsúfja az üzletét, elhagyja családjával Páris és a kormányra bizza, hogy kétezer kenyér nélkül maradt munkásnak kenyeret biztosítson. A miniszter láthatólag meg volt hatva és sajnálatát fejezte ki a történet felett. Kijelentette, hogy erélyes intézkedéseket fog tenni. Tegnap óta tényleg megszüntetett rendőrcsapatok őrzik a gyárat.

Jaurès képviselőnek a Zola-pörben tett tegnapi vallomása ugy Párisban, mint a vidéken nagy hatást keltett.

Élénk megbeszélés tárgya az a jelenet is, amely a tegnapi tárgyalás folyamán Piquard és Henry ezredesek között történt. Henry ugyanis Piquard-t hazugnak nevezte, minek következtében kettejük között élénk szóváltás támadt. Piquard így szól Henryhez:

— Ön engem dementált, ezredes ur, bizonyára tudja, hogy rendelkezésemre állok.

Erre Henry így felelt:

— Ezt remélni is akarom.

— Az ügyet azonban csak a pör befejezése után fogjuk elintézni.

— Ahogy tetszik — felelte Henry.

Ezután a két tiszt dühös pillantásokat váltva vált el.

Piquard egy interviewelőjének a következőket mondotta:

— Ha Henryt, aki azt mondta, hogy hazudtam, ott nyomban föl nem pofoztam, annak csak az az oka, hogy meg akartam kimélni a közönséget attól, hogy két tisztnek a törvény-szék előtt való verekedését végignézze.

Rochefort kijelenti, hogy a közvélemény nyomása oly nagy, hogy az esküdeknek Zolat okvetlen el kell ítélniök. Ha a kormánynak eszébe jutna a Dreyfus-pör revízióját elrendelni és Dreyfust esetleg Párisba hozni, akkor a nép mindent összetörné-zuzná.

Bizonytalan, hogy Bertillon, aki két teljes tárgyalási napon az írásk összehasonlítását fogná bemutatni, holnap folytatja-e vallomását? Ha ez nem történne meg, holnap Esterházy kerül kihallgatásra.

A La Presse szerint tegnap egy rue Copernicben lakó asszonynál házkutatást tartottak, amely alkalommal a Dreyfus- és Panamügyre vonatkozóval bíró papírokat foglaltak le.

A Scheurer-Kestner lakása előtt tegnapelőtt tartott tüntetés alkalmából több elfogatás történt. Az elfogottak közt volt a sajnál prefect fia is, egy lycéumi tanuló, akit több órai elzárás után szabadon bocsátottak. Triesztben ma nagy meglepetést szerzett

egy pár ember a lakosságának. Nagy falragaszokon ezt lehetett látni:

„Zola nyert!”

alatta pedig hectografálva a következő sorok voltak láthatók:

„Aki az ügyről bővebb felvilágosítást kíván, menjen el (következik egy megnevezett czég) ebbe és ebbe az irodába.”

Az egész nem egyéb néhány antiszemita érelen tréfájánál.

Holnap délben ismét folytatják a pör tárgyalását.

A rendőrség ma is megtesz minden előzetes intézkedést a zavargások elfojtására, annál szigorúbban, mert híre ment, hogy Zola ellen merényletet terveznek.

Anarchisták a hadsereg ellen.

Páris, február 13.

Haure Sebestyen tegnap este a Montparnasseban gyűlést rendezett a hadsereg ellen jelenleg folytatott agitáció tárgyában. Több anarchistasbeszédet tartottak, melyet „Le a hadsereggel!” felkiáltások szakítottak meg. Tegnap este a Quartier latinban, a St. Antoine, a Montmartre, és a Notre dame de Loret-utczákban jelentéktelen tüntetések voltak. Többeket letartóztattak, kiket azonban csakhamar szabadon bocsájtottak őket.

TÁVIRATOK.

A pápa ünnepi miséje.

Róma, február 13. A pápa ma áldozásának évfordulója alkalmából misét celebrált óriási néptömeg jelenlétében, továbbá 15,000 olasz zarándok és számos katolikus egyesület előtt. A diplomáciai kar külön emelvényen hallgatta a misét. A pápát megérkezésükor hosszantartó és élénk orációban részesítették. A mise után Tedeumot énekelték, melyet a pápa intonált. Ezután pedig fennhangon megáldotta a közönséget. A szent atya, aki a legjobb, egészségben van, a tömeg meg-megújuló üdvésként a sedán elhagyta a templomot. Beszédet nem mondottak.

A cseh helytartó kihallgatása.

Bécs, február 13. Ő felsége ma gróf Thun Ferencz cseh helytartót kihallgatáson fogadta. Politikai körökben a kihallgatásnak nagy fontosságot tulajdonítanak.

Az elutasított Bulgária.

Konstantinápoly, február 13. Bulgária kívánságát, hogy kompromittált kaimakamokat elvalit mozdítsák, *megtagadták*. Az uskubi azonban utasították, hogy a kompromittált egyének ellen indítsa meg a vizsgálatot.

Zavar a portugál parlamentben.

Lissabon, február 13. A kamarában tegnap a *külföldi hitelezőkkel kötendő egységről szóló törvényjavaslatot* tárgyalták. Egy ellenzéki képviselő a kormányt és a többséget azzal vádolta, hogy *megsértik a nemzet méltóságát*. Óriási zűrzavar támadt e szavakra, úgy, hogy az elnök kénytelen volt az ülést felfeszakítani. Az ülésnek újból való megnyitása után az incidens kölcsönös magyarázatok után elintézést nyert.

A „Casino Patriottico” jubileuma.

Fiume, február 13. A „Casino Patriottico” ma ünnepelte 50 éves jubileumát. A jubileumi bálón, melyen Fiume színe-java megjelent, gróf Szapáry kormányzó is jelen volt. Éjfélkor bankett volt. A banketten dr. Kiselják a „Csitaonika” elnöke is résztvett. Ez az első eset, hogy a horvát casino itt hivatalosan is képviselve volt. *Minach* elnök felköszöntője után gróf Szapáry emelt poharat, felemlítve azt a körülményt, hogy Fiume előkelő családja, anélkül, hogy a politika érintetnék, ötven év óta pihenést és szórakozást talál a casinóban, ennek további fennállásán ürti poharat. Erre *Minach* elnök a jelenlévők kiterő éljenzése közben élteti a kör legkedveltebb tagját, a kormányzót.

HIREK.

Gróf Kálnoky Gusztáv.

1832—1898.

A kőso esti órában kapjuk a távirati hírt, hogy gróf Kálnoky Gusztáv, az osztrák-magyar monarchia volt külügyminisztere, Prsedlitzben, Krünn közeleiben. — mint onnan telegrafálják — *meghalt*. Diplomáciánk egyik legjelesebb férfi, külügyeink egyik alapos ismerője és ügyes vezetője és az uralkodó ház hű embere szállt vele sirba, kit mindazok, akik vele akár a hivatalos működés terén, akár a magánéletben érintkeztek, szilárd jelleméért, erős meggyőződéséért, fenkölt gondolkodásáért és nemes lelkületéért becsülték és tisztelték.

Nem abban a korban került ő a külügyek élére, amikor ezeknek merész és nagy-szabásu conceptióval irányt kellett adni; készen találta a viszonyokat, melyek a monarchiát a legelső európai államokhoz fűzték; de mint avallott szakember, ki a szolgálatot elemeiben tanulta és minden részletében ismerte, hiven és nyomatékos erővel hajtotta végre azt a politikát, melyet gróf Andrássy Gyula alapított meg és mely a monarchia tekintélyét kifelé megővni és fejleszteni volt képes. Ez volt az ő legfőbb érdeme, melyet ő felsége, királyunk több ízben egész elismerésével tüntetett ki.

A magyar érdekeknek is, amennyiben hatalmi köréhez tartozott, készséges ápolója volt. Kormányunk és törvényhozó testületünk mindig a legnagyobb előzékenységre találta, valahányszor országos ügyeink gondozásában hozzá kellett fordulniok. Mikor végre 1895-ben az ország szabadelvű törekvéseivel és ezeknek természetes és hivatalos képviselőivel vélekedési ellentétbe jutott, bátran és őszintén vonta le nálunk hatékony támasz nélkül maradt meggyőződésére következményeit és távozott fényes hivatalából, melynek mint méltó és joggal tisztelt viselője, mindig díszere vált. A derék és fenkölt lelkű férfinak a monarchia népei hálás elismeréssel adóznak érdemeiért, midőn munkában és sikerben gazdag élete véget ért.

Gróf Kálnoky Gusztáv Zsigmond (kőröspataki báró) 1832. december 29-én született *Lettowitzban*, Morvaországban, az eredetileg magyar család morvaországi ágából. Tanulmányai bevégezése után katonai pályára lépett és 1854-ben főhadnagy lett a 2-ik huszárezredben. Csakhamar azután diplomáciai szolgálathoz lépett és előbb attasé volt a müncheni osztrák követségnél, majd a berlininél. 1860-ban követségi titkár volt Londonban.

Londonban volt 1870-ig, amikor Rómába, 1874-ben Kopenhágába és 1880-ban Szent-Pétervárra nevezték ki, mint a három helyre mint követet, 1879-ben tábornagyi rangot nyert. 1881-ben, *Haymerle* halála után, november 21-én kelt királyi kéziratot az osztrák-magyar monarchia külügyminiszterévé nevezték ki. 1888-ban megkapta a Szent István-rend nagykeresztjét. Mint diplomatának érdeme volt az európai béke megszilárdítása és a hármasszövetség fentartása.

1894. óta többször megtámadták. Így az 1894-iki magyar delegációban erősen megtámadták a romániai erős magyarellenes agitációjának megtűrése miatt 1895. május elején ellentétbe jutott *Báuffy* Dezső magyar miniszterelnökkel annak Agliardi pápai nunciusz utazását illető országgyűlési nyilatkozata miatt. Ez az ellentét okozta *Kálnoky* bukását: május 16-án ugyanis lemondani volt kénytelen.

A király ez alkalommal nagy kegygyel emlékezett meg *Kálnoky* szolgálatairól és neki a Szent István-rend gyémántokba foglalt jelvényeit adományozta.

— A király bál látogatásai. *Bécsből* jelentik, hogy a király budapesti tartózkodása alatt nemcsak a mentők bálján, hanem az e hó 21-én gróf *Karátsonyi* Jenő által palotájában adandó bálón is meg fog jelenni.

— *Klementina* hercegnő betegsége. *Bécsből* jelentik: *Klementina* köbörgi hercegnő állapota még mindig aggasztó. A jobb tüdőn a gyulladásszerű tünetek elmúltak és most a *bal tüdő alsó részén mutatkoznak erős lobos tünetek*. A hőmérséklet 37.1:

— *Hóvihar*. Amig mi itt hetek óta azt bizonyítgatjuk, hogy nincs tél, nincs hó és vége van már a korcsolyaszazonnak, addig Erdélyben óriási hóviharok pusztítanak. *Gyula-fehérvárról*, mint levelezőnk jelenti, két napig megszakítás nélkül dühöngött a vihar és *nagy károkat okozott*. A legutóbbi napokban különben egész Erdélyben hóföregtegek pusztítottak.

— *Finály Henrik halála*. *Kolozsvárról* táviratozzák lapunknak, hogy *Finály* Henrik, a kolozsvári egyetem tanára, 72 éves korában meghalt.

Finály Lajos Henrik, született Ó-Budán, 1825. január 16-án. Eredetileg a mérnöki pályára készült, de emellett foglalkozott az ókori irodalommal. 1848-ban résztvett a szabadságharcban, majd nevelősködött. 1853-ban pedig Haynald Lajos erdélyi püspök a kolozsvári katolikus gimnázium rendes tanárává nevezte ki. 1872-ben a kolozsvári egyetemen a latin nyelvészet rendes tanára lett. Tagja volt a Magyar Tudományos Akadémiának, a római Institute di Archaeológiának, az Erdélyi Irodalmi-Társaságnak, az Erdélyi Múzeum-Egyletnek pedig titkára volt. Igen nagy tevékenységet fejtett ki az irodalom terén. Irt számos magyar nyelvészeti, archaeologiai és történeti dolgozatot. Külön megjelent munkái: *Latin-magyar szótár*, *A magyar igeidő formáiról*, *Adalékok a magyar rokonértelmű szók értelmezéséhez*, *A görögök időszámítása*, *Az ósrómai naptár*, *Az ókori sulyokról és mértékekről*, *Hogy is mondják ezt magyarul? A besztercei szószedet*. Szerkesztette 1874-től 1882-ig az Erdélyi múzeumot is és azelőtt is több lapot. Sok cikke jelent meg külföldi lapokban is.

— *Bezárt iskolák*. Az ipolysági kisdudóvót, az izraelita elemi és római katolikus elemi iskolát, továbbá az iparos-tanonciskolát a járványosan fellépett ragályos betegségek miatt *Marek* Károly ipolysági főszolgabíró bezáratta.

— *Az önálló vámtarület mellett*. Az önálló vámtarület érdekében alakult nagy intézőbizottság ma délután ülést tartott, amelyen bejelentették, hogy a megindított mozgalomhoz az ország 137 ipartestülete is csatlakozott. A kereskedők és iparosok együttesen készítik elő a husvét másodnapján tartandó nagygyűlést. Felszólítják majd a mezőgazdákat is, hogy ezen a gyűlésen is megjelenjenek. *Forster* Jenő a mai ülésen kijelentette, hogy a mozgalom vezetésére egy függetlenségi párti országos képviselőt szeretne felkérni. *Tenczer* Vilmos azonban ezt ellenezte, mert a mozgalomnak nem szabad pártszínezettel bírnia; másrészt a polgárság nem bízhatik az országgyűlés egy pártjában sem, mert a nemzet törvényes jogait a provizorium alkalmával egyik párt sem tudta megvédeni. Azt az indítványát, hogy a mozgalmat maga a polgárság vezesse, az értekezlet elfogadta.

— *Mantogazza a Schenk elméletéről*. Egy bécsi lap tudósítója felkereste a napokban *Mantogazza* tanárt, aki a firenzei anthropologikus intézet igazgatója s megkérdezte a véleményét *Schenk* tanárnak ismeretes elméletére vonatkozólag. A tudós tanár következőleg nyilatkozott:

— A tudomány előtt tulajdonképen nincsen lehetetlenség, de én a Schenk-féle teoriát még sem tartom valószínűnek. Vannak társadalmi osztályok, amelyek sokat, viszont vannak, amelyek keveset esznek; vannak népek, amelyek hallal és rizsszel, mások, melyek hússal táplálkoznak; élnek emberek 48 fokos hidegben és az egyenlítő tropikus vidékein: és általában a nemek aránya még sem változik sokat. Azután ez az idea egykoru a mythologiával. Már *Hippokratésnek* is voltak erre nézve physiologiai nézetek, amelyeknek alapján bizonyos szabályokat állított fel, amelyeknek figyelembe vétele mellett állítólag szabályozni lehet a szülnendő nemeket. Ugyancsak *Empedokles*, *Demokritos*, *Galenus*, *Avicenna*, *Columella* és más philosophusoknak is voltak erre vonatkozólag elméleteik. *Aristoteles* elbeszél *Leophonusról* egy történetet, hogy az a háziállatait a nem szempontjából tetszése szerint tenyészette. Szóval a theoria már oly idős, mint maga az emberiség és minden fölfedező nagy aplommal lépett fel. A középkorban *Albertus Magnus* kecske-

szőrből és nyílbelekéből kotyvalékok főzött, amelyvel szerinte el lehetett érni azt, hogy fiu- vagy leánygyermek születésék. Ugyanigy a tizenhatodik században *Huarte* János és a tizenhétzedik században *Conteaux* Prokop ugyanily arcanumokat találtak fel. 1800-ban megjelent egy könyv, amely erről a témáról szól. Ez a könyv 1869-ban második kiadásban is nyomdafestéket látott. Szóval el lehet mondani, hogy ez a mitológia-periodus Aristotelessel kezdődik s valószínűleg nem Schenk tanárral fog végződni. Sokan a legújabb korban is tüzetesen és behatóan foglalkoztak ezzel a kérdéssel, de bizonyosat mai napig sem tudunk. Vannak általános érvényességű tapasztalások, de más egyéb nincs. El lehet mondani, hogy olyan szívességeket, mint *Schenk* tanár ígér, csak a jó Isten tehet nekünk.

— A család szűgyene. S. ezredes, aki egy erdélyi ezred parancsnoka, szereti tisztjeit mindenféle tapintatlan kérdésekkel faggatni. Végre néhány hadnagy elhatározta, hogy kigyógyítja az ezredest ebből a kellemetlen szokásából. Összebeszéltek, hogy valamennyien ugyanazt fogják felelni az ezredesnek és hogy mi lett ennek az összebeszélésnek a vége, kitűnik a következőkből. Egy gyakorlat után az ezredes B. hadnagyot szólítja:

— Parancsol, ezredes ur!
— Hová való?
— Budapestről, ezredes!
— Budapestről? És... van családjá?
— Van, ezredes ur. Atyám, anyám, nővérem van.

— Ugy? Mi az atyja?
— Hornista a Mollináryaknál, ezredes.
— Jól van. És anyja?
— Szerény nő. Mosónó.
— Semmiféle tisztességes foglalkozást nem kell megvetni... És nővére?

— Oh, ezredes ur, ezredes ur. családom szűgyene lett...

— Jól van, jó barátom... És ön, F. hadnagy? Hová való?

— Budapestre, ezredes.
— Ah, Budapestre... Vannak szülei?
— Vannak, ezredes. Nővérem is él.
— Mi az atyja?
— Trombitás a Mollináryaknál, ezredes ur.
— Ah, tehát katona fia. Derék. És anyja?
— Mosónó, ezredes.
— Nővére férjnél van?

— Ah, ezredes ur... A család szűgyene...

Engedje meg, hogy ne beszéljek róla.
— Értem, értem... De ön, M. hadnagy, önnek jellegzetes, markans vonásai lengyel származást gyaníttatnak...

— Jelentem atásan, budapesti vagyok.
— Szintén? Vannak rokonai?
— Szüleim és nővérem.
— Mi az atyja?
— Hornista a Mollináry-ezredben.
— Ugy? — És az anyja?
— Mosónó.

— Ah! Atyja trombitás a Mollináryaknál, anyja mosónó és nővére a család szűgyene? Az urak husz napra áristomba vándorolnak!

— Egy község pusztulása. Nagy-Pirít veszprémmegyei községben — mint levelezőnk jelenti — tegnapelőtt nagy tűz pusztított, mely rövid egy óra alatt 27 lakóházat, számos melléképületet, igen nagymennyiségű takarmányt elhamvasztott. A kár jelentékeny. Számos család hajléktalanná vált.

— 152 új engedély. Párisi levelezőnk írja: Az ipariüzök közül a Zola-pőr egyedül az utcai új-ságelárusítóknak hajt hasznót. A bírósági palota irodájában, ahol be kell jelenteni az utcai elárusításra szánt közleményeket, most sok a dolog. Azok a könyvek, röpiratok és más nyomtatványok, amelyek a Dreyfus-ügyre vonatkoznak, immár meglehetősen szép számmal vannak. A *Les Droits de l'Homme*, a *La Lumière* újságokat és a *Psst!* című képes hetilapot csakis emez, az egész Franciaországot felkavaró ügy miatt alapították. Azonkívül utcazi terjesztésre szánt hetvennégy röpirat jelent meg, köztük Zolának Franciaországhoz s

az ifjúsághoz intézett levelei, valamint az ezekre adott válaszok. Természetes, hogy ilyen formán a rendőrségnek, amely engedélyt ad az utcai elárusításra, sok dolga van. Egy hónap óta nem kevesebb, mint 152 új engedélyt adott a rendőrség férfiaknak és asszonyoknak, míg rendes körülmények között egy hónap alatt alig tizen folyamodtak ilyen engedélyért.

— 80.000 frankos lopás. Berlinből táviratozzák: Mint a „Nationalzeitung” értesül, egy ajánlott levélből, melyet a berlini *Breslauer Discontobank* egy galatzi (Románia) bankárhoz intézett, eltűnt 80.000 frank értékű románjárdék. Azt hiszik, hogy a lopást Galatzaiban követték el.

— Halál a börtönben. Kovács Lajos főispán, akit tegnap holtrezegen szedtek föl a rendőrök az utcán, ma a VIII. kerületi kapitányság börtönében meghalt. Halálának oka állítólag a sok ivástól bekövetkezett agyszélhűdés.

— A szerelmes leány merénylete. Triestből jelentik: A szomszédos Prosecco helységben tegnap este az itteni földbirtoke leánya a járásorvosra revolverrel háromszor rálőtt és fején súlyosan megsebesítette. A leány azért követte el a merényletet, mert az orvos nem viszonzta szerelmét. A merénylőt a csendőrök elfogták. Az orvost Triestbe a kórházba vitték.

— Vigyázatlanságának áldozata. Kovács József gyöngyösi bányász vigyázatlanságának áldozata lett Pápay Mihály kőbányájában. Egy puska-porral megtöltött mélyedésbe kellett volna a dugófát fabunkóval levern. Kovács lusta volt a szükséges szerszámmal elmenni, egy aczélrúdjal akarta a dolgot elvégezni. Az aczélrúd azonban a kaméty kövön szikrát vetett s az a mélyedésben levő puska-por felrobbantotta. A robbanás következtében Kovács arca teljesen szétroncsolódott.

— Keresnek egy kis leányt. Egy szegény asszony, valami Hiler Józsefné, járt ma délelőtt sirva-riva a rendőrség palotájában. Itt mindent tudnak, mondják meg, hol van az ő aranyos Rózikája. Nem azért, mert az ő gyermeke, de legszebb volt az egész környéken. Tessék megkérdezni mind, mind, akik a Dugonics-utcában laknak és akik ismerték. Olyan se nem kicsi, se nem nagy, kerék-arctu, piros képtű, barna teremtés, ezenfelül alig múlt tizenégy éves. Kerítsék elő, hisz a rendőrök mindenkit elő tudnak keríteni. Mert az bizonyos, hogy megvan valahol. Egy vén szipirtó szaladgált utána, meglátszott rajta, hogy nem örökbefogadás végett kerülgette, alighanem ennél van a gyermek, az ő aranyos Rózikája. Kerítsék elő, hisz a rendőrök mindenkit elő tudnak keríteni. Ott várt késő estig a főkapitányság palotájában, a kapu alatt, de hiába. Hoztak sok csinos és nem csinos leányt, csak az ő aranyos Rózikáját nem hozták.

— A vonat alatt. Simontornyán, mint levelezőnk írja, saját vigyázatlanságának áldozata lett Fonódi Illés simontornyai lakos. Fonódi ugyanis, bár a vasutnál a sorompók le voltak bocsátva, mégis átment a síneken és ekkor az épen arra rohanó vonat gépe elkapta a szerencsétlent s darabokra szaggatta. A vizsgálat kiderítette, hogy Fonódi saját vigyázatlanságának az áldozata.

— Országos központi nyilvántartás. A budapesti főkapitányság fontos reformot fog életbe lépíteni. A bünyügyi osztály nyilvántartási hivatalát országos központi hivattalá akarja kibővíteni, mely hivatva lesz az országban előforduló összes bűntetteket, illetve azok elkövetőit evidenciában tartani és ellenőrizni. A nyomozást nagyban elősegítő s a rovott multu egyéneket figyelemmel kísérő intézmény legközelebb életbe lép.

— A mulatság vége. Nagy-kikindai levelezőnk írja, hogy ott e hó 12-én Rajkov Sándor lovas-rendőr befordult a Fehér keresztbe címzett vendéglőbe, hol egy mulató társaságban több régi czimboráját ismerte fel. E társaságban vesztére ott volt Martinov János nagy-kikindai ismert verekedő alak is, ki már régi haragosa a rendőrnek. Ivás közben a két harados újból összetűzött — miből szóváltás — nemsokára pedig verekedés lett. Mínt hogy Martinov János a rendőrt szitkokkal mélyen séfette, ez kardot rántva ellenfelére támadt, ki

azonban megelőzte, mert bicskáját markolatig a rendőr hasába szurta oly erővel, hogy a szerencsétlennek belei kifordultak a hasüregéből. A rendőrt eszméletlen állapotban lakására szállították, hol élet-halál közt vergődik, Martinov Jánost pedig elfogta a rendőrség s átadta a nagy-kikindai királyi ügyésznek.

— Hirtelen halál. Herrmann Mihály, a jászberényi magyar királyi I. honvédszázarezd 22 éves hadnagya, e hónap 10-én délután 5 órakor hosszabb lovaglás után az ottani gőzfürdőbe ment fürödni. Alig lépett ki a meleg medencéből, azonnal a jég hidegbe ment át. Fürdés után már nem tudta vacsoráját elkölteni és tántorogva ment lakására. Reggel 8 órakor az életerős és mindenki által kedvelt szolid természetű ember, rövid haláltusa után kiszenvedett. A halottat e hónap 12-én, beszenveles után, óriási részvét mellett a budapesti katonai zenekar kíséretével a jászberényi vasúti állomásra vitték, ahonnan Előszállásra szállították. — *Parádicska* Gyula, a IX. kerületi rendőrkapitányság szolgálója, ma délután lakásán hirtelen meghalt. Holttestét boncolás végett a törvényszéki orvostani intézetbe szállították.

— A szöngáz áldozatai. A Schostal és Blau-féle dévény-ujfalusi mészégető-telep négy munkása tegnapelőtt este a munkából hazajövet, hogy hideg lakásuk mentől előbb átmelegedjék, a kis pléhkályha tetején levő karikákat is leszedte s aztán nyugalomra tértek. A kis szobát természetesen gyorsan betöltötte a szabadon kiömlő szöngáz s mire reggel rájuk nyitották az ajtót, három közülök, névszerint: Paschko Mihály, Paszkovszky Péter és Sajtaka István már meg voltak halva, míg a negyedik, Schurina István most a halállal vívódik. A telepen még aznap megjelentek Bincsik főszolgabíró és Zsigárdy A. főorvos, ahol a vizsgálat folyamán kiderült, hogy saját vigyázatlanságuk okozta vesztüket.

— Vakmerő rablás. Gyulafehérvári levelezőnk vakmerő rablásról ad hírt. Tegnap délben tizenkét órakor Kádár Miklós, városi tanácsos házába beállított egy szánalmas külsejű ember s Kádár ne-jétől, aki épen egyedül a konyhában foglalatoskodott, alamizsnát kért. Alig látta meg az asszonyt, megnyitott tárczájában a tízes bankjegyeket, hirtelen leütötte a védtelen nőt s a tárczát magához véve, elillant. Az asszonyt később magához térítették, de belebetegedett az izgalomba. A rendőrség megindította a nyomozást és már nyomában van a tettesnek.

— Tolvaj borbélylegény. Az egri rendőrség letartóztatott egy Császár Albert nevű borbélylegényt, aki Tersánszky borbélyműhelyében kifogástalan eleganciával borotvál. Azelőtt Budapesten gyakorolta mesterségét, de üres óráiban lopott. A budapesti kapitányság emiatt körözttette, de nevét nem tudta megmondani a köröző levélben. A személyleírás azonban teljesen ráillik, így aztán minden tagadása és szabadkozása ellenére bekisérték az ügyészre.

Napirend.

Naptár: Hétfő, február 14. — Róm. kath.: Bálint vért. — Protestáns: Bálint. — Görög-orosz (1898. február 2.) Gyertyasz. Boldogasszony. — Zsidó: Schebat 22. — Nap két 6 óra 40 perczkor. — Nyugszik: 5 óra 15 perczkor. — Hold kel: éjjel 1 óra 32 perczkor. — Nyugszik: 9 óra 52 perczkor reggel.

A kereskedelemügyi miniszter fogad délután 4 órától 5-ig.

Pénzügyminiszter fogad délután 4 órától.

A horvát miniszter fogad d. e. 8—10 óráig.

A fővárosi magánépitési bizottságának ülése az új városházán délután 3 órakor.

Az akadémia II. osztályának ülése délután 5 órakor.

A király érkezése reggel 5 órakor.

Képviselők piknikje a Royal-szállóban.

Az új városház palota terveinek benyújtás határideje déli 12 órakor a mérnök- és építész-egyletben.

A szabad liceum felolvasásai: A VII. ker. főgimnáziumban. Felolvas 5—6-ig. — Guttenberg Pál: William Morios élete és művészetéről. — 6—7-ig dr. Márkus Dezső: A nő jogáról.

Az öltöregyesület rendes havi ülése saját helyiségében délután 5 órakor.

Iparművészeti múzeum és iparművészeti társulat kiállítására zárva.

Nemzeti múzeum: természetrajzi tár, nyitva délelőtt 9—1 óráig. Többi tárai 50 krajczár belépő díjjal tekinthetők meg.

Országos képtár és Böcklin-kiállítás az akadémiaiban nyitva 9 órától 1-ig.

Rovargyűjtemény a múzeumban, megtekinthető 9 órától 1-ig.

Egyetemi könyvtár nyitva 8—12-ig délelőtt.

Akadémiai könyvtár nyitva.

A szocialisták munkája.

Ott, ahol leghevesebb a szocialisták elkeseredése, Szabolcsmegyében, a mai vasárnapról nagyon félt mindenki. Már napokkal ez előtt híre járt, hogy minden intézkedés ellen, melyet eddig ellenünk tettek, ma fognak fellázadni és hogy vasárnap szent napja véres egy nap lesz. Hála Istennek, nem így történt.

A fővárosban ma is, mint rendszeren vasárnapon, szocialista munkásgyűlések voltak, melyeken a strikera szervezkedtek. A szocialistákról szóló mai híreink a következők:

Mátészalka, február 13.

A *Nyir-Csaloly* községben lefolyt szocialista tüntetésnek az oka a következő volt: A községben több szocialista pénzt gyűjtött agitacionális célokra — minden ellenkezés nélkül és természetesen a pénz nagy részét zsebre vágták. Amidőn erről Horvay főszolgabíró értesült, azonnal kiküldte a községbe Bakos István körjegyzőt, hogy haladéktalanul indítsa meg ebben az ügyben a vizsgálatot. A jegyző elfogatta a pénzügyőket, mire a szocialisták megtámadták a községházat. Az elfogott kolompókat a vérontás elkerülése végett kénytelen volt szabadon bocsátani és csak akkor fogathatta el újból őket, amikor a főszolgabíró rendelkezésére 25 csendőr jelent meg a községben. Voltak, akik a csendőröknek is ellenszegültek s azt kiáltozták:

— Pap, tanító nem kell! Katonát nem adunk! Hanem üssük a zsidót, meg az urakat!

Remélik, hogy Horvay főszolgabíró erélyes fellépésével még csirájában elfojtatta a szocialista mozgalmat.

S.-A.-Ujhely, február 12.

A Bodrogközön is erősen terjed a szocializmus. A szocialisták gyakran gyűléseznek — minden éjjel a szabad ég alatt s a holdvilág mellett esküdöznek, hogy testestül-lelkestül hívei lesznek a szövetségnek. Vezérek Várkonyi, a hírhedt szocialista agitátor. Agárdon a felbujtogatott szocialisták felgyújtották a bíró házát, mert a bíró nem tartott velök. Mégis remélhető, hogy e mozgalom itt nem fajul úgy el, mint Szabolcsban, mert a főispán és az alispán teljes erélyvel intézkednek. Egy-két községben már is észre tért a nép. Lukán elégették a szocialista iratokat, mert rájöttek, hogy a budapesti főemberek elbolondítják őket.

Nyiregyháza, február 13.

A szocialista izgatók ügyében megindított vizsgálat annyira elfoglalta az ügyészséget, hogy a folyó ügyeket elvégeznie lehetetlen. Ezért az igazságügyminiszter rendelkezésére kiegészítőül Perjessy nagyváradi ügyész és Meszlényi aradi alügyész Nyiregyházára érkeztek. Pongrácz Jenő debreczeni főügyész is eljött, hogy az ügyeket felülvizsgálja s a vizsgálat eredményéről a belügyminiszternek jelentést tegyen. Mándokon még tart a vizsgálat, négy szocialistát tartóztattak le, akiket ma Nyiregyházára kísértek. Kisvárdán Gondát, a szocialisták főkolompósát fogta el ma a csendőrség.

Mohács, február 13.

Frigyes főherceg birtokán a szocialisták bujtogatására kitört a sztrájk, a katonaság erélyes fellépése következtében azonban ma megszűnt.

Munkásgyűlések.

A szocialista munkások zajos gyűlést tartottak ma a Mauthner-féle kávéházban. A sajtóról s a munkásvédelemről beszéltek. Svartz József a szocialista sajtó üldözése ellen kelt ki és Pfeiffer Sándor is erről szónokolt. A többiek között sértőleg nyilatkozott a kormányról is, amiért a gyűlésre kiküldött rendőrkapitány megvonta tőle a szót. Még Kürschner Jakab és Báron Ede beszéltek ugyancsak a sajtóról és a munkások helyzetéről.

A kőművesek is gyűléseztek ma. Körülbelül ezer munkás jelent meg a gyűlésen, amelyen Bokányi Dezső felszólítására elhatározták, hogy országosan szervezkednek a legközelebbi strikera. A

strike-ot már e hónap 18-án megkezdik, ha a munkaadók nem teljesítik a segédek követeléseit.

Az ó-budai munkásoknak is volt ma gyűlések, amelyen a sajtószabadság korlátozása ellen foglaltak állást. A jelenlevő rendőrfogalmazó a gyűlés elején kénytelen volt néhány munkást letartóztatni.

Az izgatók megfélemezése.

A kormány utasítására a fővárosi rendőrség komolyan hozzálát a szocialista izgatás megfélemezéséhez. A főkolompókat, mint egy könyomatos jelenti, a rendőrség elé idézték és azokat, akik nem budapesti illetőségűek, vagy magukat igazolni nem tudják, ki fogják utasítani. A sajtóbírósg megkeresésére a rendőrség tegnap lefoglalta a *Volksstimme* és a *Világzabadság* című hetilapokat, mert kauzió nélkül politikai cikkekkel közöltek. A „Népszava” kikerülte e sorsot, mert a múlt hét folyamán a lap kauzióját letették. — Magánrésről felhívták a rendőrség figyelmét a bécsi *Arbeiterzeitung* féktelen magyarellenes izgatásaira és valószínű, hogy a kereskedelmi miniszter ettől az osztrák laptól megvonja a postaszállítási jogot.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* Tina di Lorenzo rendkívül nagy sikert aratott mai Fedorájával. A főváros legelőkelőbb közönsége nézte végig az olasz társaság mai előadását és nem győzte eléggé tapsolni az igazán szép hősnőt és a szerepét vezető: művészt Ando-t, ki Lorispánoff szersapát játszotta. A jeles művész oly nagy és erőteljes temperamentummal, oly lángoló, elragadó szenvedéllyel játszotta Fedorát, amilyet tőle azok, kik eddig bemutatott szerepeiben látták, alig vártak. Alakítása oly meggyőző, oly tökéletes volt, hogy most már mindenki azon véleményhez hajolt, hogy a művésznőt első fellépése alkalmával valószínűleg a hosszú utazás fáradalmi gátolták meg tehetsége egész erejének kifejtésében. A szerelem és gyöngédség jeleneteiben e szerep viselőinek legelsői közé emelkedett föl. Határozottan állítható, hogy a negyedik fölvonásban, hol a megbánás keserveit és a fölfedezéstől való félelmet tolmácsolja, senkisémet tesz túl rajta. A harmadik fölvonásban is hámulatos fényben ragyogott alakító-képessége. E fölvonás után viharos tapsal nyolcször hívták a lámpák elé; egyszer még a nagy függőnyt is föl kellett vonni, hogy a rajongó közönségnek újra megköszönhesse a tüntető elismerést. Mindannyiszor vele volt Ando, ki a művésznővel méltán osztozkodott a fényes est sikerében. Ando-t, még nyílt jelenetben is gyakran tapsolták. Bizonyos, hogy ő ép oly mértékben érdemli meg a műértő közönség nagy érdeklődését, mint a művésznő, ki társaságának csillaga.

* A Vígsházban a „Fedora” mai előadásán két érdekes vendég volt látható a nézőtérben. Az egyik Yvette Gaubert, a franciák híres chansonnète-énekese, aki férjével együtt ott ült a földszinten és aki néhány estén át egy budapesti orfeumban fog vendégszerepelni; a másik vendég Jauner Ferencz, a bécsi Carl-színház igazgatója volt. Jauner gróf Keglevich István páholyából hallgatta végig az előadást. Ő azért jött le Budapestre, hogy megnézze a *Szöke Katalin*-t, Voss látványos darabját. A mű ép úgy, mint az előadás és a fényes kiállítás nagyon tetszett neki, úgy, hogy ajánlatot is tett a Vígsház igazgatóságának, hogy a „Szöke Katalin” egész kiállítási apparátusát megveszi.

* Nemzeti színház. A nemzeti színház nyugdíjintézete javára legközelebb előadják lovag Cortelli „Il dovere” (A kötelesség) című négyfelvonásos színművét, amelyet Óvári Lipót és Szigeti Imre fordított magyarra.

* Párisi premiére. Azok a fiatal írók, akiket a párisi színházak igazgatói gyors egymásutánban fölfedeznek, többnyire finom lelkű elmés emberek, de nem határozott drámairői talentumok. Kiderült ez *Lavedanról*, *Guichesről*, *Hermantról* és *Maurice Donnayról*. Csak Brieux és Carel váltották be némileg a hozzájuk fűzött reményeket. Donnay legjobb műve, a „L'Affranchie” (A föl-

szabadult) a Renaissance-színházban került bemutatásra. Meséjét el lehet mondani néhány szóban. A darab-hősnője egy elvált asszony, aki „fölszabadultnak” érzi magát a társadalmi szabályok és kötelességek alól. Kedvesét, aki imádja és akit ő is, saját állítása szerint, imád, megcsalja egy barátjával. És miért? Mert egy színészről feltékenységből revolverrel rálőtt és súlyosan megsebesítette, és mert ezért előtte érdekes embernek látszik. A régi kedves most az „affranchie”-t eltaszítja magától, — mire az asszony mint egy rabszolganő lehull előtte a porba. A darab végén az elhagyott kedves és az elhagyott színész egy jelenetben kölcsönösen kifejezést adnak elkeseredésüknek, anélkül azonban, hogy — mint a közönség hitte — egymást megvigasztalják és egymás karjaiba borulnának. Az újdonság nem elégitette ki a közönséget. Mit is akart vele Donnay? Kirohanást akart-e intézni a feminizmus ellen, avagy szatírát akart-e írni azok ellen, akik emancipálják magukat a társadalmi szabályok alól? A közönség csak azt tapasztalta, hogy Donnay szellemes író, de drámai véna nincs benne. Darabjának nincs sem cselekménye, sem egyöntetű hangulata. Van benne tizenkét drámára való anyag, de egyetlen egy kész dráma sem.

* A zenepiaczról. Bloch Józseftől, az országos zenekademia kitűnő tanáráról, nagybecsű pädagogiai munka került a zenepiaczra. Nemcsak belső értéke dönti el e mű jelentőségét, hanem az a körülmény is, hogy egy nevezetes szükségletnek tesz eleget. Mert egy Hegedűiskoláról van szó és mindjárt hozzátéhetjük, hogy a szakbeli zeneirodalom egyik javatermekéről. Huber Károly hegedűiskolája, amelynek első kiadása 1855-ben, második kiadása pedig 1875-ben látott napvilágot, immár elavult. A Bloch műve a modern pädagogia magaslatán áll, alapos, rendkívül tisztá, átlátszó és szigorúan systematikus. Bloch sok évi gazdag tapasztalatai, amelyeket mint művész és mint professor szerzett, erős nyomot hagytak e jeles munkán. A Hegedűiskolából eddig három vaskos füzet jelent meg; a negyedik és ötödik még következik. Úgy hisszük, nem lesz Magyarországon előkelő intézet, amely e művet ne használná majd; hisz Bloch szakirodalmi és zeneszerzői munkássága a külföldön is évek óta ismeretes. A nagyérdemű pädagogiai újdonság a Nádor Kálmán czég kiadása.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM.

* A Petőfi-társaság ülése. A Petőfi-társaság szépszámu közönség jelenlétében tartotta meg mai felolvasó ülést. Bartók Lajos elnök bejelentette dr. Mészáros Károly halálát. Az elhunyt lelkes pártolója volt a tudománynak, művészetnek, irodalomnak és a Petőfi-társaság legnagyobb alapítványa az ő nevét viseli. A társaság részvétiratot fog intézni a gyászoló családhoz.

Ezután megkezdődtek a felolvasások.

Toinay Lajos bemutatta *Kacziány Géza* vendégnek *Petőfi francia előfutárja* című értekezését. Petőfi sok külföldi nagy költőtől tanult, sokaknak művén csiszolta izlését, bár egyiket sem utánozta. Azok közé, akiknek hatása itt-ott megérezhető Petőfi költeményein, tartozik Hegésippe Moreau, a francziáknak egy nagyon szerencsétlen poétája, akit ma már kezdenek felejteni. E lánglelkű költő a legnagyobb nélkülözésekkel volt kénytelen küzdeni, mindenkivel elhagyatva, beteg nyomorgott mindaddig, míg *Nefeletts* című első kötetét megjelent. Ekkor a hír szárnyaira vette, de a dicsőség fénye már csak a haldoklóra vetette sugarát. Költeményei szenvedélyes hangon írják s a forradalom költője ő is, mint Petőfi. Az értekezés szerint Petőfinek *A királyok ellen* című verse Moreau hatását tünteti föl.

A felolvasást megtapsolták.

Ezután Torkos László a Petőfi-albumban megjelenő *Petőfi-versek* közül olvasott fel néhányat. Egyet önmagától, egyet Szabolcska Mihálytól, egyet Illyés Bálinttól és egyet Lampérth Gézától. Szabolcska verse így hanzzik:

Petőfi.

Minek siratóltak?
Minek sajnálnának?
Földi ember soha szobban
Nem halt meg tenéked!

Életed, halálod
Egy gyönyörű nő,
Mintha csak a jó Istennek
Te díktáltad volna!

Végül *Vértessy* Arnold olvasta fel egy kedves albeszélését, amelyet nagy tetszéssel fogadtak.

A főelőadó ülés után a tagok zárt ülésre gyűltek össze, amelyen *Ferenczy* József jelentést tett a *Petőfi* költészetének jellemzésére kitűzött pályázat eredményéről. Egészben két pályamű érkezett be, s a bírálók (a jelentéstevőn kívül: *Torkos* László és *Ábrányi* Emil) azt javasolják, hogy a díjat egyiknek se adják ki. Az egyik mű egy középiskolai tanuló művének látszik, a másik is (*Szabadság, szerelem* jellegével) gyenge és zavaros, bár ez utóbbinak szerzője, úgy látszik, sokat olvasott, jóízű, önérzetes ifjú.

Szana Tamás titkár jelenti végül, hogy a Viggázó-féle, lírai költeményre kitűzött pályázatra 98 pályamű érkezett. Bírálókul *Ábrányi* Emilt, *Tolnay* Lajost és *Szabó* Endrét küldi ki a társaság. Örömmel vették tudomásul a tagok azt is, hogy a *Petőfi*-album már befejezéséhez közeleg. Az ívek ki vannak már szedve s nyomását a napokban fejezik be.

FŐVÁROS.

(Hajléktalan tűzoltók.) A második kerületi tűzország hajlékát május elsejére felmondották s új alkalmas helyiséget nem igen találnak. Ha az őrség május elsejére megfelelő házat nem kap, valamely más kerületbe osztják be.

(A borvásár.) A tanács az országos borvásárt a Rudasfürdő mellől a központi vásárcsarnokba tette át. A jövő hónapban József napján már ott is tartják meg a borvásárt.

(Uj iskola.) A főváros most tüzte ki az árlejtést a dohány-utcai polgári leányiskola és kisdudor épületére. Az ajánlatokat márczius 15-ike délelőtt 11 óráig lehet beadni a tanács tanügyi osztályánál.

(Szent-István-, Lajos-, Rudolf-körut.) Egy fővárosi polgár azt az indítványt terjesztette a tanács elé, hogy a Váci-körutat *Szent-István*-ról, a múzeum-körutat *Nagy Lajos* királyról, a vámház-körutat pedig *Rudolf* trónörököséről nevezzék el. A tanács legközelebb tárgyalja az indítványt.

(Hatósági orvosok értekezlete.) A főváros orvosai a tisztí főorvos elnöklése alatt ezennel minden hónapban értekezletet tartanak valamely fölvetődő közegészségügyi kérdés felől. Tegnap este volt az első ilyen összejövetel s ennek végeztével *Schermann* Adolf tisztí főorvos és báró *Harkányi* János vezetésével a központi tejesarnok telepét.

(A vásárcsarnokok személyzete.) A tanács szombaton tárgyalta a vásárcsarnokok személyzetének véglegesítésének kérdését. A próbáév letelt s az alkalmazottak, akiket ideiglenesen a polgármester nevezett ki annakidején, egytől-egyig beváltak. A tanács éppen e miatt javasolja a szóban forgó személyzet haladéktalan véglegesítését.

(Árvaszéki választás.) A tanács legutóbbi ülésében töltötte be az árvaszéknél még üresedésben volt állásokat. Elsőosztályú fogalmazóvá Balla Károlyt, másodosztályúvá Kovács Jenőt, fogalmazó-gyakornokká pedig Horváth Istvánt választotta meg.

VIDÉK.

(Az alsólendvai választás.) Annakidején megirtuk, hogy az alsólendvai választókerületben *Marsovszky* Endre néppárti képviselő mandátumát, a kiderült szabálytalanságok következtében, megsemmisítették. A mostani választáson az ellenfelek a régiak: *Mandel* Pál szabadalvú és *Marsovszky* Endre néppárti programmal. Az új választás február 25-ére van kitűzve. Az összes szavazók száma 2400, melyhez az alsólendvai kerülethez tartozó muraközi községek több mint egy harmadával járulnak hozzá. E legújabb választás a különben békés természetű horvátjuku népet újlag felizgatta. A korteskedés mindkét részen erősen folyik. Értesülésünk szerint *Mandel* Pál szabadalvú jelöltnek a muraközi falvakból több mint 750 biztos szavazata van. A néppárti vezérszerepét az ottani katolikus papság viszi, a tanítók azonban nem nagyon tűrik az illetéktelen befolyást. *Mandel* Pál képviselőjelölt már több éven át képviselte e kerületet s kerületének, valamint

egyeseinek is sok jót tett. Megválasztása csaknem bizonyos.

* (Kedélyes választói lista.) A fumei autonomisták még sem lehetnek tulságosan elkéserevde, mert amilyen községi választói listát csinálnak, ez határos vagy a szemenszedett inkorrektéssal vagy a kedélyességgel. Fumei levelezőnk erre vonatkozólag a következőket írja nekünk: Harmincz éven át itt az a praxis fejlődött ki, hogy mint községi választók csak a fumei illetőségű lakosok és államhivatalnokok szerepelnek. A városatyák mindenkoron azt hangoztatták, hogy nem fumei illetőségűek nem tarthatnak igényt választói jogosultságra. Igazuk persze soha sem volt. Mert a városi statutum idevonatkozó fejezete így szól:

28. §. Választók azon irni és olvasni tudók, akik

1. az országgyűlési képviselőválasztásra szavazati joggal bírnak;

2. a hosszujáratu hajókon szolgáló tengerésztisztek és tengerészkapitányok.

Látnivaló, hogy a statutum egyáltalán nem köti a választói jogosultságot a fumei illetőséghez. A városatyák azonban addig-addig kommentálták a szabályzatot, amíg kisütötték a fumei illetőséget, mint *conditio sine qua non*. Ebből azután az a képtelen és sehoh a világon nem létező állapot keletkezett, hogy egy negyvenezer lakossal bíró városban a községi választók összes száma 905 lett. Ennyi volt a legutóbbi választásoknál is. A fumei autonomisták persze ragaszkodnak e praxishoz ma jobban, mint valaha. Mert ilyen módon a nem fumei illetőségű magyar honosokat kényelmesen megfoszthatják választói joguktól. De feltehető, hogy a liberálisok minden erejükkel rajta lesznek, hogy ennek az operetteszerű városi kormányzatnak egyszer már vége szakadjon.

* (A budapest-szerajevói vasut.) *Mohácsi* levelezőnk táviratozza, hogy a budapest-szerajevói vasut nyomje' ősi munkálatainak foganatosítására a Hitelbank a napokban odaküldi mérnökeiket. A vasut kiépítése az egész megyének nagy hasznára lesz.

* (Községek egy ármentesítő társulat ellen.) A Kis-Jenőn székelő Községszabályozás és ármentesítő társulat nyolcz oly községet is bevont árterületébe, mely nem fekszik közvetlenül a Körös mentén s ezekre nagyobb hozzájárulási összeget is vetett ki. A hozzájárulás annyival szükségesebb volt, mivel az ármentesítő munkák után a tavasszal kezdű meg több mint egy millió költséggel a már tovább el nem odázható belvízszabályozást. A kisjenői járásban fekvő nyolcz község: *Sikló, Székudvar, Miske, Seprős, Kerülő, Szinnye, Somoskő és Barakony* azonban megfeleltette a határozatot azzal, hogy nekik nemcsak, hogy vízkáruk soha sem volt, hanem ellenkezőleg még szükségük volna a Körös vízére s ezért a hozzájárulást méltatlanul rótták rájuk. A felebbeszékre *Szathmáry* Gyula alispán helyszíni tárgyalást rendelt el, melyre az aradi folyammérnöki hivatalt és az összes érdekelteket meghívta.

Versenyt Fiuménak.

E két szóba foglalta nemrégiben dr. Havass Rezső Dalmácia visszacsatolásának célját. Régi dicőseágunknak, Nagy-Magyarország ősi kereteinek visszaállítása kétségtelenül legédesebb álma minden magyarnak, a gyakorlati politikát irányító cél- és időszerűség azonban a fumei kérdés más megoldására utalnak.

A visszacsatoláshoz négy tényező megegyezése szükséges, amit a monarchia másik felének zilált állapota csaknem kizár a jelenben. És visszacsatolatván Dalmácia, ugy kincseinek behozatala — ha azt Fiumétől elterelni óhajtuk — mint kikötőinek hasznavehetősége újabb és számos milliók kockázatát teszi fel, míg az eredményt a távol jövő kétségessé teszi.

A rohamosan emelkedő forgalom gyorsabb megfejlesztést követel és egyuttal alkalmat ad a magyar közjog egy közelmúlt mulasztásának pótlására.

Versenyt Fiuménak — Buccarival!

Mert a fumei kérdés annak a korszakos tévedésnek következménye, melylyel a magyar-horvát

kiegyezést rendező 1868. XXX. törvényczikk megfeledezett Buccarival való régebbi kapcsolatunkról, egyedül Fiuméra szorítván a magyar tengeri kereskedelmet. Holott még *Mária Terézia* jelölé ki Fiume mellett a magyar tengeri kereskedés második főpontjává a szomszédos Buccarit. És tartozunk azzal az elismeréssel a régi országgyűlési rendszernek, hogy Magyarország kereskedelmi érdekeinek körültekintőbb őre volt, mert midőn Buccari egyedül kis terjedelme miatt külön igazgatást nem nyervén, Horvátországhoz kapcsoltatott, a magyar országgyűlés mindaddig nem szűnt meg ez ellen óvást emelni, míg az 1807. évi közvetlen követküldési jogot nem adott neki a magyar országgyűlésre, mit az 1848. évi törvények is fentartanak. Az 1868. évi törvényhozás mulasztása óta ma már csak némely tengeri s kereskedelmi ügyekben terjed ki reá a fumei kormányzó hatásköre.

Buccari kicsiny, de biztos kikötője megérdemli, hogy báró Bánffy Dezső szerencsés keze által újra közvetlen kapcsolatba hozassák a magyar országgyűléssel.

És Magyarország tekintélyéhez is méltóbb, ha a hűségben majd egymással versengő tengerparti városkákat érdemök szerint jutalmazhatja a kultura jótéteményeivel.

Végül fejezze be a hibás és egyoldalú dedülgetésünkkel nagyranövelt fumei önállósági mániát czimerkérdés rendezése. Állami czimer csak országok czimeréből állhat. Fiume pedig nem ország, mert czimere, milyennel minden megye, város, sőt család is dicsekedhetik, még nem tesszik azzá. Ezért törvény sem rendel oda. El tehát Fiume czimerével a megcsufolt, de az időknék végeiglen épen maradó magyar állami czimerből.

És ha majd életre kap versenye a provizorium nélküli Buccarival, letünik mindörökre a fumei kérdés.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— A detektívek szaporítása. A belügy- és igazságügyminiszteriumban most nagyszabásu reformon dolgoznak. Arról van szó, hogy a detektívek számát lényegesen szaporítják, de ezek a detektívek nem a rendőrség kebelében, hanem a budapesti kir. büntető törvényszéknél teljesítenek szolgálatot. Ezzel az igazságszolgáltatást akarják gyorsítani. Gyakran megtörténik ugyanis, hogy a rendőrség részéről a törvénysekhez áttett ügyek itt egész más alakot öltenek az új vallomások, új bizonyítékok által, ami azért lehetséges, mert a rendőrségnél senki sem vall eskü alatt s vallomását a bíróságnál mindig módosíthatja. A törvényszék tehát ismét újból kezdheti a nyomozást, kénytelen ismét a rendőrséghez átrúni, mely azután detektíveket bíz meg a nyomozással, akik a folyamatban levő előnyomozatokkal amugy is tud vannak terhelve s feladatuknak nem is felelhetnek meg teljesen. E bajom van hivatva segíteni az új intézmény, A Lőrőszághoz, illetve vizsgálóbírákhoz — mint a *Rendőri Lapok* értesül — egyelőre 60 detektívet osztanak be s ennyivel szaporítanak a létszámot.

— Az amerikai párbaj — nem vétség. Ezt mondotta ki ítéletileg a temesvári királyi törvényszék, utóbb a királyi ítélőtábla s a minap a legfelsőbb fórum, a királyi kuria is. Ezt az ítéletet a következő eset provokálta:

R. A., a budapesti tudomány-egyetem bölcsészethallgatója 1895. évi december 17-én Bruckenau községben öngyilkossági szándékból egy régi *Vérndl*-féle fegyverrel mellbe lölte magát. A golyó áthatott a testen, de nem ölte meg a fiatalembert, aki négy hónap multán teljesen felgyógyult. A vizsgálat és a végtagyalás során R. A. azt vallotta, hogy 1895. szeptember havában, mint egyetemi bölcsészethallgató Budapesten tartózkodott, s itt egy társaságban üszteletlenül nyilatkozott egy szegedi leányról. Ennek az lett a következménye, hogy egy jogász, aki szintén jelen volt a társaságban, másnap provokálta őt. A segítők abban állapodtak meg, hogy az ügyet amerikai párbajjal végzik be. A sorshuzás az egyetem olvasótermében ment végbe; R. A. a fekete golyót húzta s így neki a megállapodás szerint fél év alatt életétől meg kellett válnia. Októberben hazatért szüleihez, de itt nem volt nyugti. Végre is egy rokonához, a bruckenau jogyzóhá ment s ennél követte el végzetes tettét.

Mint hogy R. A. öngyilkossági kísérletét egy amerikai párbaj következménye gyanánt tüntette föl, a temesvári királyi ügyészség **amerikai párbaj vétsége** címén vádat emelt. A temesvári királyi törvényszék azonban **folmentő** ítéletet hozott, mert a **büntetőtörvénykönyv „amerikai párbaj” megjelöléssel deliktumot nem említ**, így címen tehát vád sem emelhető. De meg nem is tartja valószínűnek a vádlott vallomását annál kevésbé, mert ellenfelének egy most már nem élő egyént mond, a segédeit pedig meg nem nevezi. De ha a vádlott vallomása hitelet érdemelne is, a királyi törvényszék még az esetben sem látja a vádbeli cselekménnyel megállapítva a büntetőtörvénykönyv 283. §-ában körvonalozott deliktumot, Ugyanis a hivatkozott szakasz szól arról, „ha két személy kölcsönösen megegyezik arra, hogy előre meghatározott módon a sorstól tétessék függővé, hogy közülük melyik váljék öngyilkossá”, ha tehát a vádlott vallomása a válvál meg egyeznek, akkor annak, hogy az öngyilkosságra irányított cselekmény létrejött, nem vádlott és ellenfele, de a segédek megegyezése volt az oka, amely megegyezést a vádlott elfogadta, mert arra magát kötelezte érezte; s így a fent hivatkozott szakasz alapfeltétele, „két személy kölcsönös megegyezése”, vádlott cselekményéből hiányzik. Mindezek alapján **nem tekinthető a vádlott cselekménye egyének, mint öngyilkossági kísérletnek**; mint hogy pedig az öngyilkossági kísérlet nem képez büntetendő cselekményt, ennélfogva a vádlott az ellene emelt vád alól folmentendő volt.

A temesvári kir. ítélőtábla s a minap a kir. kuria is, megokolásánál fogva helybenhagyták az elsőbíróság ítéletét.

A HIVATALOS LAPBÓL.

Rendjелеk. A király megengedte, hogy gróf Esterházy Ferenc cs. és kir. kamarás, főrendiházi tag, a királyi porosz II. osztályú korona-rendet a csillaggal, Rudnay Béla, a székelyfővárosi m. kir. államrendőrség főkapitánya, a királyi román csillagrend tisztí nagykeresztjét, a királyi porosz korona-rend II. osztályát és a királyi sziamí fehér elefánt-rend III. osztályát, báró Fejérvári Imre, Baranya vármegye és Pécs sz. kir. város főispánja, a királyi porosz korona-rend II. osztályát, Trixler Károly, Baranya vármegye alispánja a királyi porosz vörös sas-rend III. osztályát, Márkus József, Budapest székes-főváros főpolgármestere a királyi porosz korona-rend II. osztályát s a királyi román korona-rend II. osztályát, Toimay Béla miniszteri tanácsos a királyi szász Albrecht-rend tisztí keresztjét, Szalay Péter miniszteri tanácsos, a m. kir. posta- és táviratintézet elnökgazdátja a királyi porosz korona-rend II. osztályát a csillaggal, a belga Lipót-rend közepkeresztjét, a németalföldi Oránia- és Nassau-rend nagy tisztí keresztjét a csillaggal, a királyi romániai csillag-rend tisztí nagykeresztjét a csillaggal és a királyi görög Megváltó-rend közepkeresztjét, dr. Alexy Albert, a konstantinápolyi cs. és kir. konzuli főtörvényszék főbírája a királyi porosz vörös sas-rend II. osztályát, báró Splényi Ödön rendőrtanácsos a királyi román koronarend tisztí keresztjét, dr. Farkas Lajos rendőrtanácsos a királyi porosz korona-rend III. osztályát, Szombattalyi Albert rendőrtanácsos a királyi porosz korona-rend III. osztályát s a királyi román csillag-rend lovagkeresztjét, Barczy Béla kerületi rendőrkapitány a királyi porosz vörös sas-rend III. osztályát, Brüll Árpád, a cs. kir. szab. kassa-oderbergi vasutnál alkalmazott segédmérnök, a bolgár polgári érdemrend lovagkeresztjét, dr. Zsengery Samu tanár és lapszerkesztő a királyi román korona-rend lovagkeresztjét, Burger Károly János, a budapesti Hungaria-szálló igazgatója, a királyi sziamí korona-rend V. osztályát, dr. Herczka Imre karlsbadi fürdőorvos, budapesti lakos, a királyi porosz egészségügyi tanácsosi címet, Podhradský András, Szász-Coburg Gothai Filipp herceggel jolsvai erdőigazgatója, a bolgár Szent Sándor-rend IV. osztályú tisztí keresztjét, Fenyves Károly bártfai fürdőigazgató az anhalti Medve Albert-rend II. osztályú lovagkeresztjét, Bach János m. kir. államvasuti forgalmi főnök a fejedelmi bolgár polgári érdemrend IV. osztályát, Szilványi József, Selmeicz és Béalabánya sz. kir. város polgármestere, a fejedelmi bolgár Szent Sándor korona-rend V. osztályú lovagkeresztjét, Krausz Kálmán, Selmeicz és Béalabánya sz. kir. város főkapitánya, a fejedelmi bolgár polgári érdemrend IV. osztályú tisztí keresztjét és Tagger Abr. Pinkás filippopolisi nagykereskedő a császári török Medsidie-rend IV. osztályát elfogadhatóság és viselhetőség.

Kinevezések. A királyi Záchár Emil pozsonyi királyi táblai bírót a kuriához számfelveti bírót, dr. Laudon Gyula kassai királyi alügyészt a trencséni, dr. Sonnenwend pécsi járásbírói albirót a szegvárdi törvényszékhez bírákká, dr. Bíró Kálmán mezőkövesdi járásbírói albirót a komáromi ügyészséghez alügyészsé, — a vallás és közoktatásügyi miniszter Baumann Hugó okleveles tanítót a fehértemplomi köznevelési elemi népiskolához rendes tanítót; Györgyevits Katalin okleveles tanítónőt a gyalmai köznevelési elemi népiskolához rendes tanítónővé. — a magyar királyi tengerészeti hatóság luszini születésű Cosulich Jenő G. és S. L. costrenai születésű Jelenich Avellino keresk. hadnagyokat hosszujáratu hajókra tengerész-kapitányokká, sziszeki születésű Fabatz Miklós és S. L. costrenai születésű Sablich Albin tengerészeket hosszujáratu hajókra tengerészhadnagyokká. — a szegedi királyi ítélőtábla elnöke dr. Molnár Árpád végzett joghallgatót a vezetéke alatt álló királyi ítélőtábla kerületébe díjas joggyakornokká, — a pozsonyi királyi ítélőtábla elnöke Herr Henrik díjtalan joggyakornokot, Koillmann János végzett joghallgatót ezen királyi ítélőtábla

területére díjas joggyakornokká, — a temesvári királyi ítélőtábla elnöke Dombay Kálmán debreczeni lakos végzett joghallgatót a temesvári királyi ítélőtábla kerületébe díjas joggyakornokká, — a kézdivásárhelyi királyi törvényszék elnöke a vezetéke alatt álló királyi törvényszékhez Kocsis János vasuti váltóőrt III-ad osztályú hivatalosolgávé nevezte ki.

Pályázatok. A bártfai állami gimnáziumnál két tanári, a kereskedelemügyi miniszterium segédhivatalánál két irodasegéd-tiszt, az ungvári állami alreáliskolában tanári, a bródi (Pozsega) adóhivatalnál adópénztárnoki, a brassói fővárméhatóságánál főlevéltárnoki, a szász (balassa-gyarmati) járásbírósnágnál irnoki, a beszercei (Deés) adóhivatalnál adótitkár, a győri ítélőtáblánál joggyakornoki, a nagymihályi (S. A. Ujváry) járásbírósnágnál járásbírói, Kricsován (Krássó-Szörény megye) és Felső-Komáromban (Bármegye) postamesteri, az egri pénzügyvizsgálóságnál pénzügyi fogalmazói, Búsán (Somogy megye) postamesteri állás van üresedésben.

Magyar név. Grázler Lipót rabói kir. járásbíró, valamint kiskoru gyermekei Margit, István, László és Erzsébet „Geréb”-re, dr. Neumark Sándor keszthelyi lakos orvos „Simon”-ra, Megó János verbói lakos erdőőr „Majtényi”-ra, Fandl József jalsói néptanító „Radványi”-ra, Matyi Mihály kassai lakos „Medve”-re; dr. Ehrenreich Pál újpesti lakos „Elek”-re változtatták vezeknevüket.

Árverések. A fővárosban. Bencze István ingóságai VII. Alpar-utca 3. febr. 15. Fried Henrik ingóságai VI. Izabella-utca 50. febr. 14. Blazsovszky Sarolta VII. külső kerepesi-ut 28. febr. 15. Singer József ingóságai VI. Izabella-utca 73. febr. 14. Körpel Antal ingóságai V. Lipót-kört 26. febr. 15.

A vidéken. Ringler Fülöp ingatlanai Solymár (Budapest) községében febr. 28. Dr. Fischer Fülöp ingatlanai Kisujszálláson márcz. 1. Mezey Lajosné ingatlanai Keresztúron márcz. 7. Berzeviczy Béla ingatlanai Élesden márcz. 4. Szabó Kálmáné ingatlanai Irsa (Monor) községében márcz. 10. Zsivanov Evicza ingatlanai Szilbás (Palánka) községében márcz. 16. Zanits Alexandra ingatlanai Tor Sziget (Perlasz) községében márcz. 8. Lelkes Károly ingatlanai Aléd-Élfünt (Nyitra) községében márcz. 7. Fridsmann András ingóságai Szász-Almásdon (Medgyes) febr. 26. Gergely Fabián ingóságai Szent-Cotthárdon febr. 25. Fehér Pál ingóságai Temezinben (Ujvidék) febr. 26. Gróf Festetics Andor ingóságai A-Szelesten (Sárvár) febr. 21. Vivodika Mihály ingatlanai Pusztakirthon (Galgócz) márcz. 5. A székesfehérvári színház-részvénytársulat ingatlanai Székesfehérvárott febr. 28. Körmeny Gyuláné ingatlanai Brádon (Körösbánya) márcz. 7. Cserny Akos ingatlanai M.-Vásárhelyen márcz. 14. Szlankamenecz Tósa ingatlanai N.-Becskekreken ápr. 12. Lakatos László ingatlanai Arádon ápr. 13. Deszpinicz Áron ingóságai T. Kubinban febr. 18. Kovács Antal ingóságai Gy.-Püspökön (Gyöngyös) febr. 27.

NYILTÉR.

Haldek

Oberndorfi répamagja

98%-kal csirázik

222 csirával.

Felszámolás alatt levő volt 8—10 kerületi 491

takarékpénztári részvények
28 forinton eladók. Czim a kiadóhivatalban.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti értéktőzsde. A mai vasárnapi magánforgalomban igen csekély üzlet mellett az irányzat nyugodi volt. Köttetett: osztrák hitelrészvény 364.50—364.60 ft, közuti vasut 409.—409.25 ft, osztrák hitelrészvény zárul 364.50 forinton.

Fővárosi malomgyesület. A budapesti nagy malmok képviselői tegnap küldöttségileg keresték fel Lukács László pénzügyminisztert, kérve őt, hogy az őrlési forgalmat tartsa fenn. A pénzügyminiszter kijelentette, hogy amennyiben az őrlési forgalom megszűnnék, gondoskodni fog, hogy a malmok versenyképességük fenntarthatása érdekében más uton nyerjenek kedvezményeket.

Hergonybányák és petrolumforrások Máramarosban. Máramaros vármegyében, mint máramaroszigeti levelezőnk írja, Batiza község határában, mintegy 6000 holdnyi területen gazdag tartalmu horgany-érczkövezet, Körösmező község határában pedig a Sterna- és Tisza-völgyben hatalmas petrolum-forrást fedeztek fel.

Felsőszilésiai kutatók Máramaros vármegyét is felkeresték s e szép vadregényes vidéken Baltiza község határában egy gazdag tartalmu és sikerrel művelhető bányára akadtak, melynek üzembévetelét a nagybányai bányakapitányság jóváhagyta és az első tárna megnyitására is engedélyt adott. A vállalat tagjai nagyrészt angolok, de van közöttük egynehány

hazai gazdag tőkepénzes is. A petrolumforrás, melyre Körösmező határában akadtak, már most a legjobb reményekkel kecsegtet. Három, 4—500 méter mélységű kut és három kéziakna, amit már eddig megnyitottak, bizonyítják, hogy Körösmező területén nagymennyiségű petrolum van ugy a Sterna-völgyben, mint a Tisza-völgyben is. Öt éve kutatnak már Máramaros területén a petrolum után. 1893-ban br. Alvensleben szövetségbe RochlinMór máramaroszigeti lakossal, Dragomérfalva határában eszközöltetett furásokat. A furások akkor eredményre nem vezettek s mintán vagy 170.000 forintot elfurattak, a munkát 1895-ben pénzühiány miatt beszüntették. 1896-ban azonban báró Alvensleben és Rochlitz szövetségbe egy angol pénzesoporttal, a kutatásokat most már a körösmezői határban kezdték meg, hol már régebben egy berlini vállalkozó csoport próbált szerencsét, de mivel szivesebben furták a pezsgős és boros palaczkok dugóit, mint a sziklakat, a pénz hamar elfogyott s így csalódottan tértek vissza hazájukba. Ezen előzményeken okulva, a londoni Frommer cég a Sterna-völgyben állította fel az első furótornyot és itt a kutatást megindította. A komoly munka meghozta a kívánt sikert, mert ma már három 450 méter mély kut és három kézi akna igazolja, hogy a Sterna-völgyben petrolum van. A napokban megalakult a „Körösmezői petrolum-finomító gyárvállalat” is, mely a tavasz kezdetén a gyár felállítását is megkezdi.

A bécsi geologiai intézet főnöke, Paul C. M. császári és királyi főbányatanácsos, aki a napokban a petrolum-forrásokot megtekintette, oda nyilatkozott, hogy ott óriási mérvű petrolum-medence van. Paul C. M. véleményét osztják a galicziai szakértők is, kik közül többen fordultak meg a helyszínen. De csak napok kérdése még egy másik petrolum-forrás megnyitása is.

Szacsalon ugyanis Deutsch I. József budapesti cég eszközöltet furásokat s már eddig az Iza-völgyben több, szép reményekkel kecsegtető forrásra akadtak.

Magyar Kereskedelmi Muzem. Az igazgatóság összcállította az 1897. évi működéséről szóló statisztikai kimutatásokat, melyeknek az adatai tanuskodnak ezen intézet fokozatos fejlődéséről. Az igazgatóság, mely, mint központi iroda működik, mintegy kereskedelmi kamarai jelleggel 16.218 ügyiratot mutat ki, két annyit, mint tavaly. Az igazgatósággal kapcsolatos tudakozó-troda emelkedést mutat ki majdnem valamennyi tételnél; ügyiratainak száma: vámügyekben 328, statisztikai kimutatás 451, beszerzési források és eladási piacok iránt 651, különféle kereskedelmi kérdésekben 929; kiszámított díjszabási tételek, jobbara külföldiek: 5898 (a múlt évben 2745). A házi-ipari osztályban az üzleti forgalomról, mely 70%-kal emelkedett, több mint 50%-ot jutott a külföldre; az elarusított textilipari készítmények eladási árából külföldre vidékek népének mintegy ötvenezet munkanapja értékcsökkentett tőli mellékkeresetként. A keleti kirendeltségek 456 magyar gyári cég készítményeit helyezték el a Keleten és közvetlen lebonyolított forgalmuk számla-értéke 1.775.132 forintot tett, 16%-kal többet, mint az előző évben. Az occupált tartományokban 25.5%-kal, a többi Balkán államokban 10.6%-kal emelkedett a forgalom. A kirendeltségek fennállási idejük alatt, mely 6 és 1 év közt változik, összesen 8.081.288 forint értékű magyar iparcikket helyeztek el és pedig 3.057.000 forint értékű Boszniában és Herzegovinában, 4.625.000 forint értékű a Balkán-államokban és 398.569 forint értékű a legújabb időben szervezett tengereitől ügynökségek után.

Kolozsvári népbank. E czímmel törvényszéki leg bejegyzett szövetezet alakult Kolozsvárt a múlt hónapban. Egy üzletre 60 korona, mely összeg heti 40 filléres részletekben fizetendő be. A Kolozsvári Népbank igazgatósága a következőkből áll: Kuzskó István hirlapíró, a „Történelmi Lapok” szerkesztője, igazgatósági elnök, dr. Kádár János, az „Erdélyi ev. ref. egyházkerület” s. titkára, h. elnök, vezérigazgató, Dávid Lajos, a „Báró Hirsch jótékonyági egyesület” titkára, dr. Eisler Mátyás, a kolozsvári izt. hitközség főbírája, egyetemi magántanár, dr. Pap József köz- és váltóüggyvéd, Tokaji László, az „Erdélyi gazdasági egyesület” titkára.

Pamuthulladékok vámkezelése Szerbiában. A szerb királyi pénzügyminiszterium rendelete értelmében pamuthulladékok csakis a fertőlenitő készítméllel felszerelt belgrádi vámhivatalon át vihetők Szerbiába és az árut tartalmazó báloknak nem szabad 50 centiméternél nagyobb átmérővel bíriok. A fertőlenitési illeték meghatározott díjszabás szerint a bevívó által fizetendő.

MINDENFÉLE.

Ne sértsd meg azt, akit szeretsz... Egy-egy meggondolatlanul kiejtett szó sok tragédiának volt már okozója. Chalers Villiers, a kiváló angol államférfi boldogtalanságának az okozója is egy ilyen könnyen kiröppent mondás volt. Villiers, aki szegény ember volt, jegyben járt egy dúsgazdag leánnyal, Miss Melishsel. Egy nappal az esküvő előtt éppen beszélgettek a Melishék szalonjában. A leány fényes toilette-ben, töméntelen sok ékszerrel megrakva, Villiers ellenben a maga szokott szerény öltözkéiben. Egyszer valahogy diskurzus közben kiröppent a leány ajkán:

— Hiszen te csak a pénzemért veszel el!

Villiers halálsápadt lett és reszketett a haragtól.

Tompa hangon, szakadozottan csak azt mondta:

— Ha azt hiszi a kisasszony, akkor — — többé nem fogjuk látni egymást.

A miss hirtelen észrevette, hogy milyen nagy hibát el és hívta, kérte Villierst, hogy ne vegye komolyan, amit mondott, tréfa volt, véletlen... Villiers azonban hátra sem fordult és elment. Családja mindent elkövetett, hogy rábírja a bocsánatadásra, de Villiers hajthatatlan maradt.

— Az a véletlenül kiejtett szó jobban jellemzi gondolkodásmódját, miut sok hízogó szavai — mondotta.

Igy járkált aztán egész életén, szívében a nagy sebbel. Miss Melishsel, akit bálványozott, nem találkozott soha. Nem is nősült meg és egyáltalán nagyon hidegen viselkedett a nővel szemben, az a néhány meggondolatlanul kimondott szó örök időkre elválasztotta a nőktől. A kisasszony, aki mint aggszűz halt meg, rengeteg vagyonát egészen Villiersre hagyta, ő azonban nem fogadta el, hanem Wolverhampton városra hagyta, amelynek sok esztendőn át képviselője volt.

Jó orvos. Volpini, a híres tenorista, súlyos betegen feküdt Londonban. Hosszu idő óta húzódt már betegsége és az orvosok még mindig nem tudták, hogy mit csináljanak vele, mert nem tudták a diagnózist megállapítani. Végre az orvosok egyike oda állt Volpini elé és azt mondta:

— Uram, az ön bajára csak egy gyógyszer van s ez az energia. Igyék meg egy üveg Lafitte-bort, öltözzék fel és menjen el a színházba énekelni. Így aztán hamarosan megvált: lesz-e még önből ember vagy nem? Különben időden-ideig elhúzódhatik betegsége.

Volpini megfogadta a tanácsot és Lohengrinben lépett föl, legkedvesebb szerepében. Izgatottan állott a kulisszák mögött, várva a jelenésére. A közönség is türelmetlenül várta, mert már nagyon kívánta a bálványozott tenorista hangját hallani. Végre! A zenekar eljátszotta a bevonulási induló első taktusait, a közönség feszült figyelemmel néz a színpadra s mikor megpillantották Lohengrint a háttérből csónakon előrehaladni, óriási tapsvihartört ki, amely szinte megrengettette a házat. Az egész közönség fölállt, integetett neki, éljenezte; Volpinit rettenetesen főlizgatta ez a nagystilű tüntetés, annyira, hogy alig tudott szóhoz jutni. Mikor azonban jelenése végén a színpalak mögé ment és kisse lecsillapult, érezte, hogy a gyógyszer nagyon jóhatású volt: betegsége egyszerre elmúlt.

Aki két országban lakik. Nagy uraknál nem ritka dolog, hogy a birtokukon is és Párisban is tartanak lakást, de hogy egy szerény vasuti hivatalnok engedhesse meg magának azt a fényűzést, hogy két országban lakjék, az már ritkaságszámba megy. Eisensteinban, a cseh-bajor határon lakik ez a jómódú vasuti főnök. Úgy áll a dolog, hogy az állomási épület egészen a határvonalra van építve, félig cseh, félig bajor földre. Így aztán abban a különös helyzetben van a főnök ur, hogy Csehországban alszik és Bajorországban mosakodik. Kis gyermeke pedig, ha rosszul viseli magát és kikap Csehországban, olyan irtózatosan bög, hogy Bajorországban is meghallják. Viszont, ha németül kiabál ki az ablakán, meglehet, hogy szavait csehül visszhangozza az erdő.

KÉT ASSZONY

BARANCZEVIC SZ. KÁZMÉR REGÉNYE

oroszból fordította SZABÓ ENDRE (26)

Oda ment a székhez, amelyen huga ült s durván megragadta annak a kezét, hogy attól rögtön fájdalmas kifejezés jelent meg a leány arcán.

— Bátyám! — suttogott a leány, felémelve gyönyörű szemét, melyben egyszerre félelem és könyörgés kifejezése volt látható.

— Felelj hát: hol találkoztál vele?

— Az utcán.

— Ugy! Lesett rád, mint az ölyv, mint a ragadozó állat. Hát amazok? Hogy engedhették meg ezt azok? hogy mertek tégedet magadra hagyni?

— Miss Elson beteg volt, Dimitrijevna pedig...

— Azt pedig megvesztegették. Jól van, jól.

— Nem, nem, bátyám! Édesem, galambocskám! Ne vádolja őt. Ő semmit nem tudott. Én magam mentem el... egy kis szabadlevegőre hagytam. Ő hozzám jött... Én nem tudom, hogyan történt... megszólított...

— Ugy, ugy! — ingatta a fejét a bátyja — nos tovább?

— Azután... Én magam vagyok mindennek az oka. Megcsaltam miss Elsont is. Dimitrijevnát is, alkalmat kerestem a találkozásra... De én nem vádolom magamat... Bátyám, utoljára mondom önnek, hogy szeretem őt. Nélküle én... Vele kell lennem... Most pedig, mikor... jöjjön aminek jönni kell; én megyek hozzá.

A leány térdre esett s esdekelve terjesztette ki karját.

— Édes... drága bátyám... ön nekem atyám volt... Bocsásson meg nekem... Én... Oh, nem, nem, ez szörnyűség, ezt ki nem tudom mondani...

De annak már nem is kellett több: tudott mindent. Arcza kimondhatatlan megvetéssel sötétült el. Az undor mozdulatával hártotta el magát a leány rimánkodó kezét s a szoba távoli szögletébe ment.

Alkonyodni kezdett. A szobában lévő tárgyak körvonalai elmosódtak s ott, az ablaktól távolabb, ahol ez a kéréllhetetlen ember állt, összefolyt már minden a sötétben.

Jól van — hallatszott onnan az ő érdes, határozott hangja — tégy, amit akarsz. Amit vettedél, azt most már arasd is le. Én levezem rólad a kezem. Holnap lemondok a gondnokságról s kéni fogom, hogy más gondnokot nevezzenek ki a számodra.

— Bátyám!

— A dolog be van fejezve. Kimondtam s úgy lesz, amint mondtam. Elreghetsz! Nem tartóztatlak most már semmitől.

A leány felállt s ingadozva hozzá ment.

— Nem, nem! — kiáltott az rá visszahúzódva, — ne jer hozzám, ne szólj hozzám. Én nem felelek magamról!

Erősen megrántotta a csemettyűt.

— Jelpidifor, — mondá a megjelent öreg inasnak — kísérd ki a kisasszonyt.

A leány egy lépést tett előre, valamit akart mondani, de az inas jelenlétében félt a megaláztatástól és nem szólt; — aztán némán, zajtalanul, mint az árnyék, elindult az ajtó felé s eltűnt a mögött.

Akkor ez a kéréllhetetlen, erős, vasakaratu, könyörületlen, szigorú bíró leesett arccal a törökdivánra s fogaival az atlasz párnát czibálva rettenetes, zokogó, sirásra fakadt.

S ettől az emlékezetes naptól kezdve az Afanaszjevics Illés életében gyors fordulat állt be. Eladta gyárait, abbahagyta üzleteit, nem jelent meg a társaságokban s örökre bevette magát a régi ház falai közé.

Mint az árnyék, úgy járt a szobák magas falai közt, mánduntalan átalélve a múlt fájó emlékeit.

Ebbe a terembe futkosott be az ő vidám, kacarászó, kedves kis Szónyája s nyújtotta oda neki csókra a hidegtől kipirult arcozokáját. Itt hallatszott az ő nevetése, apró lábainak kopogása. Ide járt be, mikor nagyobbacska volt s a gimnáziumba járt, itt mutogatta meg írásbeli dolgozatait.

Ez az ő kis szobája, a kertbe nyíló ablakkal. Itt minden úgy maradt, amint volt akkor; itt van az íróasztal, a kis könyvtartó, a rózsaszínű atlasz-takaróval ellátott ágy, a kis toilette-asztal, szekrény, melyben szigorú rendben tartogatták a fehérműveket... S mindez elmúlt mindörökre, nem maradt belőle egyéb, mint a keserű emlék...

Azóta, hogy Szónya elment, Afanaszjevics Illés halottnak tekintette őt és sohasem igyekezett megtudni, hogy hol van, mit csinál. Hanem azért néha mégis csak rátalált az öreg urra egy-egy hír, ha nem kereste is. A színész, akit Szónya követett, elverte mindazt a vagyonát, melyet Szónya a gondnokától kikapott; a színész rendetlen kóborló életet élt, magával hurezolva a szegény leánykát Oroszország összes városaiban. Különben is minden tehetség nélkül való, korhely, jellemtelen ember volt, aki minduntalan változtatja szeretőit s a szegény Szónyát megaláztatja így legszentebb érzelmeiben.

Mindezt tudta Afanaszjevics Illés és mindez még jobban elkésértette őt. Huga személyében gyűlölte és megvetette az egész női nemet.

Egyszer egy eléggé eredeti női alak tűnt a szemébe; erős, középtermű asszony volt ez, posztó-lipityánkában és fekete, ócska kalappal. Ez az asszony vagy kétszer lassan oda ment az öreg ur házával szemközt eső gyalogjáróra, ezalatt mindig az ő ablakait nézve, aztán eltűnt.

Néhány percz múlva a dolgozószoba ajtaján Jelpidifor kopogtatott s egy látogatójegyet nyújtott be, melyen következő felírás volt: *Zabolotina Petrovna Olimpiada*; czeruzával a név alá ez volt írva: „igen fontos ügyben.“

Ez rögtön gyanut keltett benne, hogy az asszony bizonyosan Szónya ügyében jött. „Ne fogadd el — mondá neki egy belső hang — ne engedj a kísértésnek; légy erős.“

Visszaadta a látogatójegyet Jelpidifornak, hogy ez meg az asszonynak adja vissza azzal a megjegyzéssel, hogy az ur nem akarja a látogatást elfogadni.

Harmadnap ugyanaz a nő megint megjelent az átelleni gyalogjárón s Jelpidifor zavartan és félenken megint beadta a látogatójegyet, de most már ezzel a felirással: „Kérek legalább öt perczet. Az ügy rendkívül fontos.“

— De hiszen mondtam, hogy nincs szándékom elfogadni — jegyezte meg nyersen az öreg — nekem asszonynéppel nincs semmi dolgom.

— Nagyon kéri pedig. Azt mondja, hogy legalább öt perczre — felelt Jelpidifor, szeméit lesütve.

— De ki az? Szegénység miatt kéreget talán? akkor adj neki valamit.

— Nem kéreget. Kérdeztem tőle s azt mondta, hogy nem szegénység végett jön, hanem — azt mondja — nagyon sürgős és fontos mondani valója van.

Ezek mindig hazudnak! Ostobaság! Adj neki valamit, aztán hagyjon nokem békét.

— Nem hazudik a kérem. Azt mondja: hogy a dolog, mely miatt jött, önt illeti.

— Engem?

Az öregnek rögtön Szónya jutott az eszébe. Ah! hát ez az a fontos dolog! A leány visszatért szegényen, rongyosan, megszállt valami zugban s most küldözgeti a szállásadó asszonyát. Ime a családság méltó gyümölcse. Mily mélyre kellett buknia, hogy nem mer maga eljönni, hanem idegen embert küld maga helyett.

— Nekem nincs semmi dolgom asszonyokkal. Mondd meg ezt neki. S hogy többet ne is jöjjön ide. Mért nem kérdezed meg tőle, hogy mi az a dolog?

— Kérdeztem. Sőt mert meg tetszett parancsolni, hogy a kisasszonyt illetőleg — — —

— Nos?

Az öreg megfordult a karszéken s áthatóan nézte az inast.

Jelpidifor tündöve rázta meg a fejét.

— Nem! Nem abban a dologban jön. Nem is tud a kisasszonyról semmit.

— Ugy?

(Folytatása következik.)

Felolós szerkesztő: Liposy Ádám.

